
**ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И
СТРУЧНА СЛУЖБА ВАЉЕВО**

**Бирчанинова 128 А, 014/3519-390, 3519-391
e-mail: pssvaljevo@open.telekom.rs**

**Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
Сектор за рурални развој
www.psss.rs**

**АКТУЕЛНИ САВЕТИ ИЗ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ
Билтен бр. 10**

Ваљево, 28.10.2014. година

Тираж:
350 примерака

Садржај

УПИС У ВИНОГРАДАРСКИ РЕГИСТАР	3
ЗНАЧАЈ УПОТРЕБЕ СТАЈСКОГ ЂУБРИВА У ВОЋАРСТВУ	4
ЗАШТИТА МЛАДИХ ВОЋАКА ОД ЗЕЧЕВА И СРНА	5
ЗАДРУЖНИ ПРИНЦИПИ; АУТОНОМИЈА И НЕЗАВИСНОСТ ЗАДРУГЕ, ОБРАЗОВАЊЕ, ОБУКА И ИНФОРМИСАЊЕ ЧЛАНОВА ЗАДРУГЕ	6
АГРОТЕХНИКА ТРИТИКАЛЕА.....	7

УПИС У ВИНОГРАДАРСКИ РЕГИСТАР

Основни циљ уписа у Виноградарски регистар је да се тачно утврде површине под виновом лозом (са свим својим карактеристикама и специфичностима) и производни потенцијал, што представља обавезу у процесу усклађивања са стандардима ЕУ.

Законом о вину је предвиђена обавеза уписа у Виноградарски регистар свих правних, односно физичких лица и предузетника који производе грожђе намењено промету. Ова обавеза се такође односи и на винограде који имају мање од 10 ари винограда, а своје грожђе стављају у промет.

Упис у регистар врши се на основу захтева који подноси правно лице, предузетник, односно физичко лице некој од најближих канцеларијастручне организације за вођење Виноградарског регистра „Центар за виноградарство и винарство Ниш“ према седишту произвођача грожђа-правног лица, односно предузетника, односно пребивалишту произвођача грожђа-физичког лица. Канцеларије су смештене у:

Београд (окрузи у надлежности: Јужнобанатски, Мачвански, Колубарски и град Београд)

Контакт особа: Иван Додок

Адреса: Омладинских бригада бр.1 пословна зграда СИВ 3, 11070 Нови Београд, 11000 Београд, телефон/факс: 011/311-3935, 011 285-6073

е-маил: cevin.ivand@gmail.com;

НовиСад(окрузи у надлежности: Севернобачки, Средњебанатски,Севернобанатски, Западнобачки, Јужнобачки и Сремски)

Контакт особа: Веселинка Бакрач

Адреса: Булевар Михаила Пупина 10, 21000 Нови Сад, телефон: 060/6010-187

е-маил: cevinveselinka@gmail.com;

Крагујевац (окрузи у надлежности: Шумадијски, Поморавски, Подунавски, Златиборски, Моравички и Рашки)

Контакт особа: Ранко Репановић

Адреса: Саве Ковачевића 7 , 34000 Крагујевац, телефон/факс: 034/331-663

е-маил: cevin.ranko@gmail.com;

Неготин (окрузи у надлежности: Браничевски, Борски и Зајечарски)

Контакт особа: Драгана Ивић

Адреса: Трг Ђорђа Станојевића 5, 19300 Неготин. Телефон/факс: 019/570-292

е-маил: cevin.dragana@gmail.com;

Александровац (округ у надлежности: Расински)

Контакт особа: Горан Судимац

Адреса: 29.новембар 21, 37230 Александровац, телефон/факс: 037/751-294,

е-маил: cevin.goran@gmail.com;

Ниш (окрузи у надлежности: Нишавски, Топлички, Пиротски, Јабланички, Пчињски као и АП Косово и Метохија)

Контакт особа: Злата Видановић

Адреса: Колонија Ел бр. 6, 18000 Ниш, телефон/факс: 018/4541-128 и 018/4541-

е-маил: cevina.zlata@gmail.com.

Захтев се подноси на Обрасцу ВВ1- Захтев за упис у Виноградарски регистар, који су произвођачи добили уз документацију за обнову регистрације од Управе за трезор.

Сваком произвођачу грожђа приликом уписа у Виноградарски регистар додељује се регистарски број и издаје извод из регистра са бројем виноградарске парцеле и графички приказ тих парцела. Произвођач грожђа може да има само један регистарски број. Регистарски број који је једном додељен произвођачу грожђа не може бити додељен неком другом произвођачу грожђа у случају његовог брисања из регистра. Произвођач се брише из регистра ако поднесе захтев за брисање на основу одлуке о престанку обављања делатности. Брисање може бити покренуто и по службеној дужности. Ако дође до промене у регистар се уписују промене у року од 15 дана од дана настале промене.

Промену података о годишњој производњи грожђа са родних виноградских парцела, у циљу одређивања производног потенцијала, произвођач грожђа пријављује Министарству сваке године након бербе.

За све ближе информације произвођачима грожђа су на располагању институције: Министарство пољопривреде и заштите животне средине, нека од шест најближих канцеларија Стручне организације за вођење Виноградарског регистра „Центар за виноградарство и винарство Ниш“ као и Пољопривредне саветодавне и стручне службе Републике Србије.

Дипл. инг. Јован Милинковић

ЗНАЧАЈ УПОТРЕБЕ СТАЈСКОГ ЋУБРИВА У ВОЋАРСТВУ

Значај стајског ђубрива за успешно гајење воћа је немерљиво. Пре свега природно је, најекономичније и за околину најприхватљивије је органско ђубриво.

Вредност стајског ђубрива зависи од његовог састава, а он се доста разликује, у зависности од врсте домаће животиње од које је добијен. Уз садржај основних хранљивих материја (N, P, K), стајско ђубриво садржи и друге важне минералне материје као и микроелементе без којих је бављење пољопривредном производњом незамисливо (Zn, Cu, B, Mg, Fe, Mn. itd). Правилно складиштење и коришћење стајског ђубрива у великој мери смањује употребу минералних ђубрива. Ипак, мора се водити рачуна, која се количина стајског ђубрива извози на пољопривредну површину, како не би дошло до изливања штетних материја и загађења површинских и подземних вода, а како би се истовремено највише искористиле хранљиве материје и друга корисна дејства стајњака.

Ово органско ђубриво се додаје земљишту приликом подизања засада, врши се мелиоративно ђубрење, тј. као мера поправке биохемијских особина земљишта. Ако се ђубре засади у роду, стајњак се додаје у јесен, приликом дубоке обраде земљишта. Он се уноси у овом периоду да би слабо покретљиви хемијски елементи из њега, као што су P (фосфор) и K (Калијум), могли да се спусте, под утицајем падавина током зимских месеци, у зону кореновог система где ће бити разложени на једињења која биљка може лако да усваја преко коренових длачица и велика је грешка, као што је случај код

наших домаћина да стајњак уносе током године и на тај начин не искористе адекватно овај ресурс .

Стајњак пре свега повољно утиче на земљиште, тако што поправља водно-ваздушни-топлотни режим и уноси органску материју у којој су макро и микро елементи лако доступни гајеној воћки, а својим неутралним РН помаже у смањењу киселости наших земљишта. Да би се примењивао у воћарству, стајњак мора бити згорео тј. стар и прерађен, јер само таква органска материја у себи има поменути садржај и благотворан утицај на земљиште и културе које се гаје. После изношења потребно га је у што краћем временском интервалу, а најбоље одмах, спустити у зону кореновог система (орање, тањирање, тилерисање итд.), да би што више смањили губитке хранљивих материја из њега.

Због свега горе поменутог, стајско ђубриво треба третирати као вредан производ на газдинству и тако са њим треба и управљати – користити га за добробит сваке биљне производње па и воћарске.

Дипл. инг. Срђан Станојловић

ЗАШТИТА МЛАДИХ ВОЊАКА ОД ЗЕЧЕВА И СРНА

Заштита младих воњака од дивљачи је обавезна мера коју треба обавити пре почетка зиме. Током зимских месеци зечеви и срне могу нанети велику штету у младим засадима. Зечеви се хране кором , гулећи је у тракама и уколико направе цео круг око воћке она се осуши, зечеви праве штету на свим воћним врстама а највише у младим засадима јабуке. Срне се хране једногодишњим леторастима које могу оштетити до основе а штету праве и срндаћи који чешући рогове гуле кору са воњака.

Најбоља заштита од дивљачи је ограђивање целог засада плетеном жицом. У оним подручјима где је много срна треба обратити пажњу на висину ограде и евентуално поставити један ред бодљикаве жице изнад ограде. Основу ограде треба добро поставити уз земљу како се зечеви не би могли провлачити испод ограде на неким местима. Контролу треба редовно вршити нарочито током зимских месеци и ако се примете трагови дивљачи треба реаговати одмах и место на којем зечеви улазе у засад треба одмах обезбедити. Свакако да је цена плетене жице највећи разлог зашто се произвођачи опредељују за неке друге начине заштите. Ограђивање засада пвц фолијом је јефтиније. И овде пажњу треба обратити на обезбеђење основе ограде и на контролу ограде јер њена стабилност на ударе ветра и снежне наносе није тако добра као код ограде од плетене жице. Црна боја и непрозирност ове ограде спречава визуелни контакт дивљачи са воњакама.

Добар начин заштите младих воћки од зечева је обавијање стабала пластичном мрежицом. Мрежице могу бити специјално направљене за ту намену. Оне су растегљиве и лако се стављају око стабла, дуготрајне су и могу се користити више година. Могу послужити и пластичне мрежице које се користе у грађевинарству. Њих је потребно исећи на траке и на три места причврстити. Слично је и са тракама од натрон папира са којима се обавија дебло и причврсте се да ветар не би поцепао папир. У пролеће се папирне траке скидају док пластичне могу остати или се само делимично спусте да би младари могли нормално да се развијају из пупољака који су прекривени

мрежицом. Од хемијских мера заштите користе се репеленти , то су препарати који својим мирисом одвраћају дивљач од воћака. Као мере заштите од дивљачи не треба користити ужеглу маст или сланину јер кора младих воћки може да упије масне материје и долази до оштећења воћки.

Дипл. инг. Ђорђе Савиљ

ЗАДРУЖНИ ПРИНЦИПИ; АУТОНОМИЈА И НЕЗАВИСНОСТ ЗАДРУГЕ, ОБРАЗОВАЊЕ, ОБУКА И ИНФОРМИСАЊЕ ЧЛАНОВА ЗАДРУГЕ

Један од задружних принципа је и аутономија и независност задруге који подразумева право чланова једне задруге да сами управљају пословима у задрузи. Чланови задруге имају право по принципима демократичности да самостално доносе управљачке одлуке које обавезују руководство задруге да по истима поступа. У задрузи је веома битно да одлуке доносе чланови задруге независно од интереса других. Задруга која очува своју аутономију и у којој одлуке доносе чланови независно од других, исказује свој стварни интерес већине својих чланова којима заправо и служи. Приликом одлучивања међу члановима задруге се полази од основног демократског принципа, а то је да је одлука већине обавезна у односу на одлуку мањине која за ту одлуку није гласала. Ако одлука већине у више наврата не одговара одлуци мањине , чланови мањине који су незадовољни могу да искористе своје демократско право и иступе из чланства задруге.

Такође ,важан задружни принцип је и обука, образовање, информисање чланова задруге а све у циљу успешнијег функционисања задруге. Задруга треба да настоји да обучи чланове задруге да што успешније послују на својим фармама, што мање трошкова а већа добит ,што ће касније посредством задруге утицати на бољи тржишни положај чланова задруге који ће због успешног пословања и веће добити бити задовољнији.

Чланове задруге треба информисати о свим питањима који се односе на унутрашње пословање задруге са члановима, о одлукама изабраних органа задруге, о стању у пословном окружењу, о намерама и квалитету односа између задруга и њених тржишних партнера који су важни за функционисање задруге. О свим тим питањима чланови задруге треба да се изјасне или гласају на седницама задруге. Из тог разлога задруге морају да информишу своје чланове о свим важним питањима који утичу на интерес и функционисање задруге.

Дипл. инг. Весна Јанковић

АГРОТЕХНИКА ТРИТИКАЛЕА

Тритикале је једногодишња биљка ,настала укрштањем пшенице и ражи. Припада фамилији трава (Poaceae) роду Triticale. Тритикале је вредна биљна врста. Плод тритикалеа је зрно ,крупније од зрна пшенице,по површини је смежурано. Од пшенице,тритикале је наследио већи проценат озрњености ,боју зрна ,плева и плевица. Зрно је богато протеинима посебно аминокиселином лизином ,драгоценом за исхрану стоке.По аминокиселинском саставу превазилази пшеницу ,а по квалитету зрна и брашна ,раж.Зрно се користи за справљање хлеба, али је и врло вредна концентрована сточна храна.Удео протеина у зрну тритикалеа је већи за 1,5 % у односу на ниво протеина у пшеници и 4 % у односу на раж.

Тритикале се користи за производњу зелене масе за исхрану стоке. Може се користити за пашу ,сено и справљање силаже,сенаже у чему има велику вредност.Такође се може користити за производњу травног брашна ,травних брикета и гранула.

У погледу успевања тритикале не поставља посебне захтеве.У подручјима са сувим летима и оштрим зимама као и на киселом земљиштима ,тритикале у приносима превазилази родитеље.За клијање семена потребна је температура минимум 1-2 степена. Отпоран је и на ниске и на високе температуре.

За водом има умерене потребе ,а одликује се повећаном отпорношћу према суши. Критичан период у овом погледу је фаза влатања а нарочито 5-10 дана пред класање .У сушним годинама,када у вегетационом периоду не буде више од 250 мм падавина даје задовољавајуће резултате.

Најбољи резултати у производњи тритикалеа се постижу на плодним земљиштима ,али и на мање плодним, тритикале даје задовољавајуће приносе.

Тритикале треба гајити у плодореду. Најбољи предусеви су окопавине које напуштају рано земљиште и омогућују благовремену обраду земљишта (кромпир,соја,грашак,пасуљ) а сам тритикале је добар предусев за окопавине.Ако је кукуруз предусев ,треба да буде краће вегетације како би га било могуће раније обрати.

Обрада земљишта се састоји из основне обраде и предсетвене припреме земљишта.Основна обрада обавља се након уклањања предусева ,што раније у јесен на дубину 20-30 цм.Предсетвену припрему треба обавити непосредно пред сетву са циљем да се створе што повољнији услови за квалитетну сетву.

За ђубрење се користе органска и мунерална ђубрива.За производњу 100 кг зрна и одговарајуће количине сламе потребно је 2,5 кг N око 0,7-0,8 кг P₂O₅ и 2,5-3 кг K₂O.Количина стајњака за ђубрење тритикалеа креће се од 20-40 т / ха.Орјентационе норме минералних ђубрива су 50-100 кг / ха N, 40-70 кг/ ха P₂O₅ и око 40-50 кг / ха K₂O. Целокупна количина фосфорних и калијумових ђубрива се даје под основну обраду и 1/2 N, док се остатак N примењује у прихрањивању.

За сетву се користи здраво ,декларисано семе високе клијавости и чистоће..Сетва озимих сората је почетком октобра док јаре теба сејати рано у пролеће.Сетва се обавља сејалицама у редове на 10-12 цм ,дубину 4-6 цм и при томе се користи орјентационо око 200 кг / ха семена.

Од мера неге користи се ваљање ,уколико је сетва обављена на сувом земљишту.Ако је усев изложен утицају површинских вода услед обилних падавина ,врши се копање канала.У обавезне мере неге спадају прихрањивање N ђубривима и

заштита од корова , болести и штеточина. Ваљање усева обавља се у рано пролеће и има задатак да изврши успостављање везе површинског слоја земљишта који се подлублио са осталим делом земљишта. Дрљање се обавља у рано пролеће и има за циљ разбијање образоване покорице. Наводњавање је врло важна мера која доприноси стабилизовању и повећању приноса.

Убирање-жетва се обавља на крају воштане зрелости једнофазно,комбајном.Уколико је количина влаге у пожњевоном зрну изнад 14 % оно се досушује, а потом складишти у амбаре и силосе.

Диплинг. Снежана Стојковић-Јевтић

Доминантне цене живе стоке за септембар 2014. године

Јединица мере (дин/кг)	Телна узраст	Раса	ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА											
			Београд Обреновац	Чакаж	Крагујевац	Краљево	Лопница	Нини- Белин	Пирот	Посаревац	Смедерво Осиповица	Врање	Зајечар	
Бикови	>500kg	SM				220								
Двиске	све тежине	све расе	200		150	150			170			250		
Јагњад	све тежине	све расе	260	250	210	240	230	280			230	210	280	250
Јарад	све тежине	све расе	200		171	200	200	170					210	190
Јунад	<=300kg	HF	230											
Јунад	>=300kg	SM	240											
Јунад	350-480kg	све расе				220				240	240			
Јунад	>480kg	све расе	250							240				
Козе	све тежине	све расе	120		100		130	140					130	
Краве за клање	све тежине	HF	170			160			150	140			150	
Крмаче за клање	>130 kg	све расе		180	140	130	150	150				140		130
Овца	све тежине	све расе	150	120	100	110	130	130			120	150	150	130
Овчови за приплод	све тежине		2000 0	2000 0	1600 0	2950 0								
Прасад	16-25kg	све расе	220	200	220	200	230	220	280	220	250	200	240	
Прасад	<=15kg	све расе	230	200	230		230	250	280	230	250	210	250	
Телад	80-160 kg	HF	340											
Телад	80-160kg	SM	440			420				350	340		370	
Товљеници	80-120kg	све расе	200	200	170	180			170		160	180		170
Товљеници	>120 kg	све расе	180		160	150			160		150	160		160
Шилежид	све тежине	све расе	200		150				150		180	180		

Доминантне цене житарица и стоне хране за септембар 2014. године

Производ	Јединица мере	Место продаје	ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА													
			Београд	Оборић	Чакал	Крагујевац	Краљево	Лозница	Пинг	Пирот	Понорскац	Смедерево	Врање	Зајечар		
Кукуруз (окруњен, природно сушен)	пак 50 kg	Газдинство						20	22							
Луперка (сено у балама)	бала 12-25kg	Газдинство			18			17	18	20	15					
Кукуруз (окруњен, природно сушен)	пак 50 kg	Малопродаја						19	25				22			
Луперкино брашно (Min 15%v proteina)	пак 25 kg	Малопродаја			50	48		49								
Пшеница	пак 50 kg	Малопродаја						20	22				20			
Сојина сачма	пак 33 kg	Малопродаја	86	78	78	78	93	87			90	82				
Сточно брашно	пак 33 kg	Малопродаја						16	20			25				
Сунцокретова сачма (33% протеина)	пак 33 kg	Малопродаја	40	45	38	28	43	46			50					
Кукуруз (окруњен, природно сушен)	пак 50 kg	Пијаца	20				23	19	22			20			23	
Луперка (сено у балама)	бала 12-25 kg	Пијаца						19	18			15			18	
Пшеница	пак 50 kg	Пијаца	20	22			24	20	22						24	
Сточни јечам	пак 50 kg	Пијаца	20	22			25	22								
Сточно брашно	пак 33 kg	Пијаца						17							19	
Кукуруз (окруњен, природно сушен)	пак 50 kg	Силос							20	25						
Пшеница	ринфуз	Силос	19						20							
Сточно брашно	пак 33 kg	Силос						15		19						

Доминантне цене воћа за септембар 2014. године

Јединица мере (днн/кг)	ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА		
	Београд - Каленић	Краљево	Пинг
Банана (Banana)	140	130	
Бресква (Peach)	65	65	60
Грожђе – бело остало (Grapes white other)	70	90	90
Грожђе – црно остало (Grapes black other)	80	90	90
Јабука ајларед (Apples idared)	45		50
Јабука црвени делициес	65		60
Јабука златни делициес Apple's Golden Delicious)	60		60
Јабука Грени Смит (Apple's Granny Smith)	60		
Јабука – остала (Apples – other)	550	30	40
Крушка (Pear)	70	70	
Лимун (Lemon)	300	270	350
Нектарина (Nectarine)	65	70	70
Орах (Walnut)	850		500
Поморанџа (Orange)	85	65	
Шљива (Plum)	50	40	35

Доминантне цене поврћа за септембар 2014. године

Јединица мере (дмв/кг)	ЦЕНТРАЛНА СРБИЈА		
	Београд - Каленик	Краљево	Њиш
Боранија – шарена (String beans)	60		50
Броколи (Broccoli)	150		
Динја (Melon)	50	50	
Карфиол (Cauliflower)	60		
Кроставац – салатни (Cucumber for salad)	40	40	30
Кромпир (Potato)	35	30	30
Купус (Cabbage)	20	25	25
Lubetica (Watermelon)	13	15	
Лук бел (Garlic)	150	200	
Лук црни (Onion)	25	25	30
Паприка бабура (Pepper Babura)	55	70	50
Паприка - остала	65		50
Паприка шилја (Pepper Šilja)	70	70	50
Парадајз (Tomato)	90	75	70
Пасуљ – бел (Beans white)	300	300	300
Патлиџан (Eggplant)	45	25	
Тиквица (Zucchini)	40	35	30
Зелена салата – комад (Lettuce – piece)	36		
Шарга репа (Carrot)	45	45	40